

**NEDRE ROMERIKE TINGRETT**

Dok 61

Advokat Per Danielsen
Advokatfirmaet Danielsen & Co. AS
Pb. 6655 St. Olavs plass
0129 OSLO

Deres referanse

Vår referanse

Dato

09-159062MED-NERO


12.04.2011

Oversending av avgjørelse
Romerike politidistrikt - Harald Engh m.fl.

Vedlagt oversendes kopi av Nedre Romerike tingretts avgjørelse av 12.04.2011 til orientering.

Dommen sendes kun pr faks 23354440.

Nedre Romerike tingrett


Siv Eli Hilsen Johansen
konsulent



Postadresse
Postboks, 2009 Lillesvram

Sentralbord
64842900

Saksbehandler
Siv Eli Hilsen Johansen

Bankgiro

Organisasjonsnummer
974724367

Kontoradresse
Jonas Lies gate 20, Lillostrøm

Telefaks
64842922
(Skjervevd
64842912)

Telefon
64842900

Ekspedisjonstid
0800 - 1545 (1500)

Internett/E-post
www.domstol.no/nero -
nedre.romerike.tingrett@domstol.no

**NEDRE ROMERIKE TINGRETT****DOM**

Avsagt: 12.04.2011

Saksnr: 09-159062MED-NERO

Rettens leder:

Kst. sorenskriver

Petter Jean Johnsen

Meddommere:

Knut Løvdal

Leiv Lageraaen

Den offentlige påtalemyndighet

Politiadvokat Rikard Berg

mot

Harald Engh

Jan Tommy Engh

Uniteam International AS

Advokat Per Danielsen

Advokat Erling Olav Lyngtveit

Advokat Tom Henning Glosimot

DOM

Tiltalte nr 1 Harald Engh, er født 12.07.1942 og bor i Idas vei 162, 0981 Oslo. Han er pensjonist, daglig leder og styreformann. Han har en årsinntekt på ca kr 800.000,- og formue på ca kr 30 millioner. Han har ingen å forsørge.

Tiltalte nr 2 Jan Tommy Engh er født 20.07.1965 og bor i Kollerøysveien 45 b, 1400 Ski. Han arbeider som økonomidirektør og har en årsinntekt på ca kr.800.000,-. Han har en formue på ca kr 27 millioner. Han forsørger 2 barn.

Tiltalte nr 3 Uniteam International AS, har orgnr 976879759. Som partsrepresentant møtte Egil Engvik, født 28.10.1949, adresse postboks 44, 2021 Skedsmøkorset.

Ved tiltalebeslutning utferdiget av Romerike politidistrikt 23.09.2009 er de satt under tiltale ved Nedre Romerike tingrett for overtredelse av

Straffeloven § 270 første ledd nr 1 jf annet ledd jf § 271, jf § 48 a

for i hensikt å skaffe seg en uberettiget vinning ved å fremkalle, styrke eller utnytte en villfarelse, rettsstridig forlede noen til en handling som voldt tap eller fare for tap, idet bedrageriet anses som grovt, særlig fordi handlingen har voldt betydelig økonomisk skade.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra oktober 2003 til mai 2004 i Skedsmo og Oslo skapte han en villfarelse hos en eller flere ansatte i Forsvarsdepartementet eller Forsvarets Logistikkorganisasjon ved å oppgi og dokumentere uriktig fortjeneste knyttet til et inngitt tilbud om leveranse. På bakgrunn av villfarelsen forledet han Forsvarsdepartementet til å inngå en eller flere kontrakter som ga tap eller fare for tap for Forsvarsdepartementet på inntil kroner 38 254 000,-

Hovedforhandling ble avholdt i tidsrommet 15.03.2011 til 01.04 2011, i alt 11 rettsdager. De tiltalte møtte og erkjente seg ikke skyldig etter tiltalebeslutningen.

Retten mottok forklaring fra 22 vitner, og det ble foretatt slik dokumentasjon som det fremgår av rettsboken.

Aktor nedla slik

påstand:

1. Harald Engh, født 12.07.1942 dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr 1, jf annet ledd jf § 271 til fengsel i 4 år og 2 måneder med fradrag for utholdt varetekt med 3 dager.
2. Jan Tommy Engh, født 20.07.1965 dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr 1, jf annet ledd jf § 271 til fengsel i 3 år og 10 måneder med fradrag for utholdt varetekt med 3 dager.

3. Uniteam International AS, organisasjonsnr 976879759, dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr 1 jf annet ledd jf § 271, jf § 48a, til en bot stor kr 10 millioner.
4. Harald Engh, født 12.07.1942, Jan Tommy Engh, født 20.07.1965 og Uniteam International AS, organisasjonsnr 976879759, dømmes in solidum til å betale kr 38.115.567 i skadeserstatning til Forsvarsdepartementet innen 2 uker fra forkynnelsen av dommen.

Forsvarerne nedla påstand om at de tre tiltalte frifinnes, subsidiært anses på mildeste måte.

Rettenns vurdering

Uniteam International AS (Uniteam) og Forsvaret har siden tidlig på 1990-tallet hatt forretningsmessige forbindelser med hverandre om leveranse av ulike typer containere.

Den 19.06.2002 inngikk Forsvaret og Uniteam kontrakt om kjøp av 30 kommandoplasscontainere, der 27 var av typen "2i1" og 3 var av typen "3i1".

Våren/sommeren 2003 var det aktuelt for Forsvaret å anskaffe flere kommandoplasscontainere av samme type som ved forrige levering. Ved brev av 15.09.2003 ble Uniteam invitert til å inngi tilbud på levering av nye containere, dokumentutdraget side 90. Forespørselen om å inngi tilbud ble sendt fra Forsvarets logistikkorganisasjon Investering (FLO). FLO ønsket tilbud på 23 "3i1" containere og 15 "2i1" containere (opsjon). Vedlagt forespørselen var Regler for anskaffelsen del I, dokumentutdraget side 92-97. Det var også vedlagt spesielle kontraktsvilkår, dokumentutdraget side 104-118. Tilbudsforespørselen fra FLO hadde også flere andre vedlegg, blant annet et vedlegg om kravspesifikasjon med til sammen 396 ulike krav.

Forespørselen ble mottatt hos Uniteam 23.09.2003. Uniteam innga tilbud til FLO 10.10.2003. Under et møte 20.10.2003 bestilte FLO 4 containere av type "3i1" hvorav 1 skulle leveres 15.12.2003 og 3 skulle leveres 20.01.2004.

12.05.2004 inngikk Uniteam og FLO avtale om levering av 22 "3i1" containere samt avtale om opsjon på levering av "2i1" containere.

Politiets etterforskning i saken startet i 2007. Bakgrunnen for etterforskningen var granskningsrapport II fra det såkalte Dahlseide-utvalget som var nedsatt i forbindelse med mistanke om uregelmessigheter i forholdet mellom Siemens og Forsvaret.

Politiets etterforskning endte med tiltalebeslutningen datert 23.09.2009.

Tiltalen gjelder grovt bedrageri, idet påtalemyndigheten anfører at de tiltalte har oppgitt og dokumentert uriktig fortjeneste knyttet til tilbudet om leveranse av kommandoplasscontainere og at Forsvarsdepartementet eller FLO på bakgrunn av denne villfarelsen ble forledet til å inngi bestillingen av 20.10.2003 og inngå avtalen av 12.05.2004 og derved har blitt påført et tap på kr 38.115.567,-.

Under den videre drøftelse, vil retten i utgangspunktet forholde seg til de tre tiltalte under ett når det gjelder spørsmålet om det er utvist den nødvendige objektive og subjektive skyld. Når retten bruker betegnelsen (de) tiltalte eller bruker navnet Uniteam, omfatter det alle tre tiltalte.

Objektivt sett må det for at de tiltalte skal kunne straffes foreligge en villfarelse som har forledet de fornærmede til å inngå avtaler som har medført et tap eller fare for tap. Subjektivt sett må de tiltalte da de aksepterte bestillingen av 20.10.2003 og inngikk avtalen av 12.05.2004 vært klar over at de fremkalte, styrket eller utnyttet en villfarelse hos de fornærmede, at de fornærmede ble forledet til å inngå avtaler om kjøp av containere til en for høy pris og at de derved ble påført et tap eller fare for tap.

Sentralt for rettens vurdering av spørsmålet om straffeskyld for de tiltalte, er den forespørsel FLO sendte til Uniteam 15.09.2003. På bakgrunn av bevisførselen i saken, legges til grunn at det internt i FLO, før tilbudsforespørselen ble sendt ut, var en diskusjon om tilbudet skulle sendes ut som en åpen anbudskonkurranse eller om man skulle sende en rettet forespørsel til Uniteam som eneleverandør for nye kommandoplasscontainere. Bakgrunnen for FLO's vurderinger i denne sammenheng, var leveransen av containere fra Uniteam til forsvarer i 2002 og at FLO ønsket å fortsette kundeforholdet med Uniteam for levering av nye containere. For FLO var det, slik retten ser det, klart før forespørselen ble sendt, at de ønsket en eneleverandøravtale med Uniteam, men at de både av prinsipielle grunner og fordi de ønsket at Uniteam skulle tro det var konkurranse og derfor komme med en lavest mulig pris, lagde en tilbudsforespørsel som om det var en åpen anbudskonkurranse.

Slik retten vurderer den tilbudsforespørsel som ble sendt 15.09.2003, fremstår denne utvilsomt som en åpen anbudsinnbydelse hvor FLO ønsker tilbud fremsatt i konkurranse fra potensielle tilbydere. Uniteam blir invitert til å gi tilbud om levering av kommandoplasscontainere. Det fremgår at forespørselen kan nedlastes fra internett. Dette tilsier i seg selv at det var lagt opp til åpen konkurranse. Tilbudsfristen var 10.10.2003 og tilbudets gyldighet skulle være frem til 31.12.2003. Som tildelingskriterier ble fremhevet pris, leveringstid, dyktighet og soliditet. Videre fremgikk at all kommunikasjon i tilbudsperioden skulle være på enten norsk eller engelsk. For øvrig inneholder tilbudsforespørselen flere formuleringer som alle er i flertallsform og som således klart gir inntrykk av at man her er i en åpen anbudskonkurranse. Av vitneforklaringer fra ansatte i FLO fremgikk for øvrig at det var praksis fra FLO's side at selv om de ønsket en

eneleverandøravtale, så gav de ikke uttrykk for dette i den tilbudsforespørselen som ble sendt ut. Det var således et bevisst opplegg fra FLO's side at de som mottok tilbudsforespørselen ikke skulle kunne lese ut av den at det man egentlig ønsket var en eneleverandøravtale.

Retten kan ikke se at det foreligger forhold vedrørende kontakten mellom partene forut for utsendelsen av tilbudsforespørselen som tilsier at Uniteam hadde grunnlag for å oppfatte forespørselen som om den egentlig gjaldt et ønske om en eneleverandøravtale. Det anbudet Uniteam vant i 2002 ble vunnet etter åpen anbudskonkurranse. Tilbudsforespørselen fra FLO i 2003 var tilnærmet identisk med den tilbudsforespørselen som lå til grunn for 2002-avtalen. Det følger av dette, at det tilbud Uniteam innga 10.10.2003, ble inngitt under den forutsetning at det var en åpen anbudskonkurranse på lik linje med den de hadde vært med på i 2002. Dette var grunnlaget både for det pristilbud Uniteam innga og for den dokumentasjon som ble vedlagt tilbudet.

Det fremgikk av tilbudsforespørselen at de 23 "311" containerne forsvaret ønsket skulle leveres 15.03.2004.

På bakgrunn av forespørselen fra FLO, etablerte Uniteam en prosjektorganisasjon. I denne forbindelse ble det foretatt en del nyansettelser.

Det fremgår av et referat fra et internt møte hos Uniteam, dokumentutdraget side 233, at det skulle innhentes priser fra underleverandører til bruk ved prisforhandlingene senere i prosjektet. Videre fremgår at prisene som ble innhentet skulle ta høyde for at det skulle leveres dokumentasjon som spesifisert i forespørselen. Uniteam har følgelig ved dette arbeidet lagt til grunn at det var snakk om en åpen anbudskonkurranse uten gevinstbegrensning og kontraktsrevisjon.

Etter at FLO mottok Uniteams tilbud, ble det raskt etablert kontakt mellom partene.

Det fremgår av en e-post fra 16.10.2003, at noen fra FLO hadde ringt og informert om at Uniteams tilbud måtte bli undergitt Kontraktsrevisjonskontoret (KRK). Av samme e-post fremgår at tiltalte nr 1, Harald Engh ba om at en person fra KRK måtte være til stede på det avtalte møte med FLO 20.10.2003. Bakgrunnen for dette var at Uniteam ikke hadde noen erfaring med KRK's oppgaver bortsett fra ved inngåelsen av en kontrakt i 1997 og hvor de da fikk hjelp fra KRK til å fylle ut det sentrale skjemaet Bl. 5301.

På møtet 20.10.2003 deltok sentrale personer fra FLO og Uniteam. Fra møterefateret, dokumentutdraget side 347 og 348, hitsettes:

"I forbindelse med at man ser på Uniteam International som mulig eneleverandør for forsvaret, blir Uniteam International pålagt en gjennomgang av kontraktrevisjonskontoret.

Kontraksrevisjonskontoret ønsker et mandat (for) å gjøre en revisjon av tilbudet som er avgitt med fullt innblikk i underleverandørenes tilbud og Uniteams egne kalkyler. Den utleverte blanketten bør fylles ut så godt som mulig. Dette er den offisielle godkjenningen til at de får innsyn i våre tall, under løfte om konfidensialitet."

Hva som for øvrig rent konkret ble sagt rundt KRK's aktivitet knyttet til kommandoplassprosjektet, er det sparsomt med opplysninger om. Ut i fra de forklaringer som er avgitt i saken, finner retten å måtte legge til grunn at det ikke ble gitt nærmere informasjon om betydningen av KRK's arbeid i saken.

Under møtet innga FLO en bestilling som nevnt ovenfor på levering av 4 "311" containere. Bestillingen er undertegnet av Trine J. Bjelland og Geir Nakken fra FLO. Bestillingen er kontrassegnert av tiltalte nr 1, Harald Engh. Fra bestillingen hitsettes:

"Forsvaret forbeholder seg retten til kostnadsinnsyn i samarbeid med FLO/I faggruppe kontraksrevisjon på basis av BAF og blankett 5005. En eventuell kontrakt vil derfor bli gjenstand for kostnadskontroll ved for- og/eller etterkalkyler.

Dette er en priskontrakt hvor de avtalte enhetspriser er maksimalpriser. Leverandøren skal utarbeide en etterkalkyle på samme oppsett og metode som forkalkylen. Forsvaret har rett til innsyn i for- og etterkalkylen og kan kreve reforhandlinger dersom de faktiske kostnader er lavere enn forkalkylen."

Det sentrale spørsmål i saken er om Uniteam, på bakgrunn av møtet 20.10.2003 og kontakten i forkant av dette møtet, etter at deres tilbud var blitt inngitt, oppfattet at de var i forhandlinger om en eneleverandørkontrakt og om hvordan de eventuelt oppfattet at dette hadde betydning for hva som videre skjedde og hvordan det videre saksforløp ble, mao. spørsmålet om de tiltaltes subjektive forståelse av den prosess som på møtet 20.10.2003 ble initiert av FLO. Helt sentralt i denne vurderingen er den forståelse de tiltalte fikk i den aktuelle situasjon hvor de hadde inngitt et tilbud basert på de premisser som fremgikk av tilbudsforespørselen, men som i det første møtet umiddelbart etter at tilbudet var inngitt tilsynelatende ble endret til forhandlinger om en eneleverandøravtale. Retten legger til grunn som bevist at det var dette som hele tiden egentlig hadde vært FLOs oppfatning av hva som skulle skje.

Slik retten ser det, kan det spørres om FLO på denne måten skapte en situasjon med et klart fiktivt preg ved at man uttaler en ting, dvs. som i tilbudsforespørselen, mens man egentlig har ment noe annet, som i møtet 20.10.2003. Spørsmålet blir da hvordan vil en avtalepartner som Uniteam i denne forbindelse oppleve FLO's behov for å dokumentere prisene i det inngitte tilbudet. FLO's ramme for innkjøpene var 135 millioner kroner. Rammen var basert på de priser Uniteam hadde vunnet anbudskonkurransen på i 2002.

FLO's forventninger mht. pris var åpenbart at de ville akseptere en pris på 2002-nivå. Det er i dette lys de tiltaltes subjektive skyld må vurderes.

De nærmeste dagene etter møtet 20.10.2003 ble fra Uniteam's side benyttet til å innhente nye tilbud fra utvalgte underleverandører, herunder leverandøren av containerskallene Anga i Polen. Henvendelsene fra Uniteam til underleverandørene ga uttrykk for både hvilke beløp underleverandørene skulle sette som pris for sin leveranse til Uniteam og hvilken dato tilbudet skulle ha. Således foreligger det her i objektiv forstand en klart fiktiv dokumentasjon på hva Uniteam skulle betale til sine underleverandører og denne fiktive dokumentasjonen ble innsendt til FLO og følgelig også til KRK sammen med Bl. 5301 29.10.2003.

Det var tiltalte nr 2 Jan Tommy Engh som hadde den direkte kontakten med FLO vedrørende innhenting av nye tilbud fra underleverandører og han var også den i Uniteam som hadde til oppgave å fylle ut skjema Bl. 5301. Dette skjemaet ble først utdelt til Uniteam på møtet 20.10.2003. Bl. 5301 foreligger i to utgaver i dokumentutdraget, sidene 407 og 411- 413. Bl. 5301 datert 24.10.2003 fremviser en totalpris på kr 67.695.230,-. I Bl. 5301 datert 29.10.2003, som var den som tilslutt ble innsendt til FLO, er prisen satt til kr 63.917.293,-, det vil si den samme prisen som fremgår av Uniteams tilbud datert 10.10.2003, dokumentutdraget side 308. Tiltalte nr. 2 Jan Tommy Engh har forklart at skjemaet ble fylt ut så godt det var mulig fra hans side. Han forsøkte å få hjelp fra KRK uten at han fikk det. Retten vurderer disse forhold slik, at poenget sett fra de tiltaltes side med å fylle ut Bl. 5301, var å dokumentere en pris partene allerede i realiteten var enige om.

De tiltalte har forklart, at de oppfattet KRK's inntreden i saken som en ren formalitet fra FLO's side som var nødvendiggjort på bakgrunn av forsvarets eget interne regelverk for anskaffelser, BAF. Denne forklaringen fra de tiltaltes side må sees på bakgrunn av at tilbudsforespørselen fra FLO, for Uniteam, klart fremsto som om de var i en åpen anbudskonkurranse, men at FLO, da det ble kontakt mellom partene etter at Uniteam innga sitt tilbud 10.10.2003, gav uttrykk for at det de egentlig ønsket var en eneleverandøravtale med Uniteam. Det ligger i dette, slik retten ser det, at FLO ved sin opptreden, foruten å bryte sitt eget regelverk: *Bestemmelser vedrørende anskaffelser til forsvaret* av 3. oktober 1996 (BAF), har skapt en situasjon hvor det i strafferettslig forstand i utgangspunktet må legges til grunn at det kan foreligge en rimelig tvil med hensyn til de krav til subjektiv skyld som straffeloven § 270 jf § 271 inneholder.

Proessen fra Uniteam's side med innhentelse av tilbud fra underleverandører fremstår som en helt åpen prosess. Det er ikke spor av at Uniteam ønsket å skjule noe. Da etterforskningen i saken ble innledet i 2007, overleverte Uniteam hele sin database til Dahlseide-utvalget. Alle relevante opplysninger vedrørende innhenting av nye tilbud fra de utvalgte underleverandørene fantes i denne databasen. Det er på denne bakgrunn rettens

vurdering at de tiltalte var i god tro da de fiktive underlagsdokumentene ble innhentet og oversendt til FLO. Det fremstår for retten som mer nærliggende å si at FLO forledet Uniteam til å fremskaffe denne fiktive dokumentasjonen for å legitimere overfor Forsvarsdepartementet FLO's ønske og behov om å gå direkte på Uniteam som eneleverandør enn å si at det er Uniteam som forledet FLO til å betale en overpris på ca kr 38 millioner.

Før FLO tok kontakt med Uniteam, ble det søkt Forsvarsdepartementet om godkjenning av en ramme for innkjøp av nye kommandoplasscontainere på til sammen kr 135 millioner. Bakgrunnen for FLO's søknad om dette beløpet, var de prisene som var betalt for containerne i 2002-avtalen. Det er ikke tvilsomt at FLO ønsket en forlengelse av 2002-avtalen med Uniteam. Dokumentasjonen knyttet til tilbudsforespørselen av 15.09.2003 og kontrakten av 12.05.2004 er begge tilnærmet lik den dokumentasjonen som inngikk i 2002-avtalen. Da Uniteam vant anbudskonkurransen i 2002, var deres pris omkring halvparten av den pris den andre aktuelle leverandør krevde. Det følger av dette, at FLO klart så fordeler både økonomisk og teknisk ved å inngå en forlengelse av 2002-avtalen med Uniteam. Gjennom å rette en tilbudsforespørsel slik det ble gjort til Uniteam brøt FLO med sentrale bestemmelser i sitt eget regelverk BAF. Så vel enkelthendelser i kontakten mellom partene som totalbildet gjør at retten finner at det foreligger en rimelig, forstandig og fornuftig tvil knyttet til de tiltaltes subjektive skyld i forhold til det tiltalebeslutningen av 23.09.2009 gjelder.

Et forhold som også må fremheves i denne forbindelse, er at hvis Uniteam, da de innga sitt tilbud, var bevisst at det FLO ønsket var en eneleverandørkontrakt, ville underbygget sitt tilbud på en annen måte enn det de gjorde i forbindelse med at de innga tilbudet basert på at det var en åpen anbudskonkurranse. Prisen var på det nærmeste gitt ut i fra den pris Uniteam hadde vunnet anbudet på i 2002. Den gang var det altså en åpen anbudskonkurranse og i en slik sammenheng er det ingen kontraktsrevisjon eller gevinstbegrensning. At Uniteam i sin virksomhet er opptatt av å ha en god fortjeneste er ikke straffbart. At dette også har vært nødvendig, viser blant annet den stevning som nå er tatt ut fra Forsvarsdepartementets side mot Uniteam med krav om erstatning på ca kr 23 millioner for feil og mangler ved de leverte containerne. Det sier seg selv, at ingen som driver ansvarlig næringsvirksomhet vil kunne inngå en avtale av den størrelsesorden og med det ansvar som herværende avtaler innebærer med en gevinst slik som beregnet fra KRK's side på 0,26 %.

Når det gjelder bestillingen av de 4 containerne 20.10.2003, bemerkes at FLO i tilleggsopplysninger til sin interne registreringsprotokoll datert 26.05.2004, legger til grunn at både FLO og Uniteam har forholdt seg til gjeldende priser i den aktuelle bestilling siden ingen ny kontrakt var signert. FLO/Forsvaret har altså på avtalerettslig grunnlag godtatt den prisen Uniteam har forlangt. Det er ikke holdepunkter for noen form for svikaktig opptreden fra Unitem's side i denne forbindelse.

Ved inngåelse av kontrakten av 12.05.2004, ble partene enige om å la prisene i bestillingen av 20.10.2003 ligge urørt. Disse prisene var altså inngitt fra Uniteam i tilbudet av 10.10.2003 under forutsetning av at man var i en åpen anbudskonkurranse. Siden det ikke ble inngått noen avtale på bakgrunn av Uniteams tilbud av 10.10.2003 utover de 4 containerne, får ikke KRK's rapport av 02.12.2003 noen betydning for spørsmålet om straffeskyld i forhold til leveransen av disse 4 første containerne og for øvrig heller ikke når det gjelder avtalen av 12.05.2004.

Årsaken til at det ikke ble noen leveranse på bakgrunn av tilbudet av 10.10.2003 utover disse 4 containerne, var at Forsvaret innførte innkjøpsstopp i januar 2004. Uniteam's tilbud hadde i utgangspunktet gyldighet til 31.12.2003. Siden kontrakt ikke ble inngått, forlenget Uniteam gyldigheten av tilbudet til 28.02.2004. Det ble imidlertid heller ikke frem til dette tidspunkt inngått noen avtale.

Da innkjøpsstoppen ble opphevet i mai 2004, skal det ha blitt etablert en kontakt mellom FLO og Uniteam 11.05.2004. Den eneste konkrete opplysningen som foreligger i saken om dette fremgår av FLO's interne registreringsprotokoll nr 78/2004 datert 12.05.2004, dokumentutdraget side 730-737, om at kontraktsforhandlinger ble startet opp igjen den 11.05.2004. Ved disse forhandlingene ble man enige om å øke prisen pr container med NOK 100.000,- samtidig som man fjernet valutajusteringsformlene. Ingen av de tiltalte og heller ikke noen av vitnene kan huske disse forhandlingene. Tiltalte nr 2 Jan Tommy Engh ble 12.05.2004 oppringt fra FLO, og anmodet om å komme for å undertegne en kontrakt. Han reiste umiddelbart til FLO. To eksemplarer av kontrakten ferdig undertegnet av fungerende underdirektør Trine J. Bjelland lå i vekten. Tiltalte nr 2 Jan Tommy Engh leste raskt igjennom kontrakten og konstaterte det som var det sentrale for ham, nemlig at prisen var slik de ønsket den skulle være. Han skrev da under på kontrakten.

Kontrakten er inntatt i dokumentutdraget side 631 flg. På side 631 fremgår hva kontrakten består av. Det fremgår videre på side 631, at kontrakten erstatter alle tidligere dokumenter vedrørende leveransen, som forespørsel, tilbud, salgsvilkår og annen skriftveksel. Kontrakten er forøvrig gitt et annet saksnummer enn det saksnummer FLO opererte med i tilknytning til forespørselen av 15.09.2003.

Det er anført fra påtalemyndigheten, at det forelå felles forutsetninger mellom Uniteam og FLO som må legges til grunn for forståelsen av kontrakten av 12.05.2004 og derved også for de tiltaltes objektive og subjektive straffeskyld. Til dette bemerkes for det første, som redegjort for av retten tidligere, kan det reises spørsmål om rimelig tvil mht. subjektiv skyld hos Uniteam i forhold til det arbeid som ble gjort før innsendelsen av dokumentasjon til FLO og KRK 29.10.2003. For det andre følger det av forsvarrets eget regelverk for anskaffelser, BAF, at dersom noen av bestemmelsene i BAF skal inngå som en del av

kontrakt eller bestilling, må dette uttrykkelig fremgå av avtaledokumentene, se punkt 1.102.1a i BAF. Det fremgår videre av punkt 8.102b:

"For å kunne gjennomføre kontraktsrevisjon må innsynsretten være sikret skriftlig. Det forutsettes at forbehold om innsyn tas allerede i forespørselen. Dersom endelig pris skal avregnes på grunnlag av etterkalkyle, må innsynsretten også være kontraktavtalt."

Ytterligere vises til punkt 8.103 hvorav fremgår: *"I de tilfeller kostnadsanalyse er aktuelt, skal det medtas i forespørselen at forsvaret forbeholder seg rett til, ved innsyn hos leverandøren, og analysere de kostnads og prisdata som er ført opp i kalkylespesifikasjonen vedlagt tilbudet. Ved innsendelse av slike tilbud skal det foreligge en bekreftelse fra leverandøren om at denne er inneforstått med forsvarets innsynsrett og at dataene som er oppgitt er så nøyaktig og fullstendige som mulig."*

Disse forutsetningene fra FLO's side ble ikke fulgt i tilbudsforespørselen til Uniteam av 15.09.2003. Kontrakten av 12.05.2004 inneholder ingen bestemmelser om gevinstbegrensning eller kontraktsrevisjon. Det som står om kostnadskontroll er inntatt i kontraktens punkt 9, og denne bestemmelse inneholder kun bestemmelser om etterfølgende kostnadskontroll ved endringer i kontraktsforholdet. Av kontraktens punkt 20.1 fremgår: *"Denne kontrakten omfatter den samlede avtale mellom partene og erstatter all tidligere kommunikasjon, muntlig og skriftlig."*

Det er FLO/Forsvaret som ensidig har utarbeidet denne kontrakten. Når kontrakten presenteres på en slik måte som den ble og uten at det kan dokumenteres noen form for kontraktsforhandlinger og drøftelser mellom partene knyttet til denne kontrakten, er det rettens vurdering at kontrakten som sådan rent objektivt sett står på egne ben. Slik ble det også vurdert av vitner fra FLO som forklarte seg i retten. Således har ikke de forhandlinger som ble ført på bakgrunn av Uniteam's tilbud av 10.10.2003 noen betydning for kontrakten av 12.05.2004. Uansett foreligger det rent subjektivt en rimelig tvil for de tiltalte både når det gjelder vilkåret om forsett og vilkåret om uberettiget vinnings hensikt i straffeloven § 270 jf § 271 ved inngåelsen av kontrakten 12.05.2004. Denne kontrakten er nærmest en blåkopi hva angår sentrale bestemmelser og vilkår av 2002-avtalen. 2002-avtalen ble inngått etter en åpen anbudskonkurranse og er følgelig uten bestemmelser om gevinstbegrensning og kontraktsrevisjon. På denne bakgrunn å tillegge de tiltalte en annen oppfatning enn at de var i samme situasjon som ved inngåelsen av 2002-avtalen da den nye avtalen ble undertegnet 12.05.2004, har ingen plass i en strafferettslig vurdering hvor både objektive og subjektive vilkår må være oppfylt for å kunne domfelle og hvor en rimelig tvil skal komme en tiltalt til gode.

På denne bakgrunn blir de tre tiltalte å frifinne.

Det følger av rettens argumentasjon, at det ikke er utvist grov uaktsomhet,

jf straffeloven § 271 a, fra noen av de tiltaltes side.

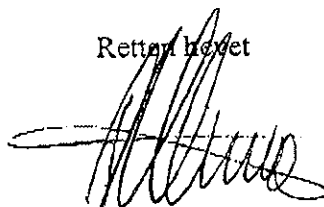
Det følger videre av rettens drøftelse, at ingen av de tiltalte har forholdt seg på en slik måte at det med klar sannsynlighetsovervekt kan konstateres et erstatningsansvar. Bevisene for et eventuelt erstatningsansvar er de samme som foreligger i straffesaken. Det foreligger ikke holdepunkter for at det var en felles forutsetning for inngåelse av en avtale at det skulle være bestemmelser om gevinstbegrensning og kontraktsrevisjon. Det foreligger heller ikke noe annet ansvarsgrunnlag som kan begrunne idømmelse at erstatningsansvar for noen av de tiltalte.

De tiltalte blir således å frifinne også for kravet om erstatning.

SLUTNING

Harald Engh, født 12.07.1942, Jan Tommy Engh, født 20.07.1965 og Uniteam International AS, org.nr 976879759, frifinnes.

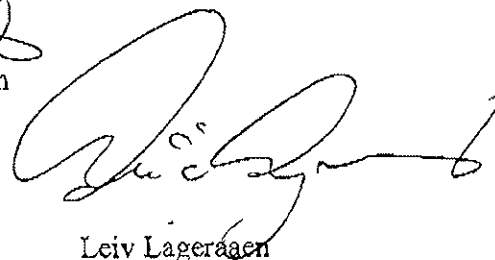
Retten i Høylandet



Petter Jean Johnsen
kst. sorenskriver



Knut Løvdal



Leiv Lageraasen